

Asia: VN/12442/2021

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta laeiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta ja rikoslain 44 väliaikaisesta muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Yleishuomiot hallituksen esityksestä?

Tulli pitää HE-luonnoksessa ehdotettuja tartuntatautilain muutoksia perusteltuina ja kannatettavina, jotta covid-19-viruksen aiheuttamia tartuntoja voidaan estää ja edistää terveysturvallisuutta rajat ylittävässä liikenteessä. Tullilla on esittää HE-luonnokseen kuitenkin seuraavat huomiot.

Tulli ehdottaa, että 89 a §:n 1 mom. 2 kohtaan lisätään virka-apua antavalle toimivaltaiselle viranomaiselle toimivalta pysäyttää myös henkilö. Nyt ehdotetaan ainoastaan kulkuneuvon pysäyttämisoikeutta. Terveystodistusten tarkastamisessa tulee kuitenkin pysäyttää myös henkilöitä. Henkilön pysäyttämiseen liittyvä toimivalta mahdollistaisi tällöin myös 16 b §:n 2 mom. mukaisen kiellon varmistamisen niin, että virka-apua antava viranomainen, kuten esimerkiksi Tulli, voisi tarpeellisia voimakeinoja käyttämällä huolehtia siitä, että maahan saapuva henkilö noudattaa terveystodistuksen antamaa käskyä olla poistumatta terveystarkastuspisteeltä.

Rikoslakiin ehdotettava 44 luvun 2 a § on myös perusteltu ja Tullin näkemyksen mukaan on syytä säätää oikeasuhtaisesti ja tehokkaasti terveystarkastuksen laiminlyönnistä seuraavista sanktioista. Tässä tulee kuitenkin arvioitavaksi se, että tulisiko esimerkiksi tullimiehellä olla toimivalta suorittaa asiassa esitutkintalain 11 luvun 2 §:n mukainen suppea esitutkinta. Tullin näkemyksen mukaan kunkin toimivaltaisen virka-apua antavan esitutkintaviranomaisen (poliisi, Tulli & Rajavartiolaitos) tulisi olla toimivaltainen suorittamaan asiassa suppea esitutkinta ja antamaan asiassa ikään kuin yhden luukun periaatteella esimerkiksi sakkovaatimuksen. Ehdotettu toimivalta tosin edellyttäisi asiasta säätämistä lailla ja sääntely voitaisiin mahdollisesti ottaa kyseiseen ehdotettuun rikoslain 44 luvun 2 a §:ään. Jos asiasta ei tarkemmin säädetä, niin ainoa toimivaltainen viranomainen asiassa on poliisi. Tullilla on kuitenkin ilmeisesti virka-apua antaessaan toimivalta määrätä sakko rikoslain 16 luvun 4 c §:n mukaisesta niskoittelusta tullimestä vastaan, jos tullimiehen antamia määräyksiä ei totella esimerkiksi terveystodistusten valvonnassa tai liikenteen ohjaamisessa taikka kulkuneuvon pysäyttämässä. Ehdotettavan 44 luvun 2 a §:n soveltamiseen ja myös niskoittelusäännöksen soveltamiseen virka-apua annettaessa voisi olla hyvä ottaa HE:n perusteluissa tarkemmin kantaa,

jotta virka-apua antavien viranomaisten toimivalta sakon määräämistä koskevissa asioissa olisi selkeästi toimivaltaisten virka-apua antavien viranomaisten tiedossa.

Tulli ehdottaa lisäksi, että HE:n perusteluissa tuodaan esiin lainsäätäjän näkemys siitä, kuinka virka-apua antavan viranomaisen tulee menetellä tilanteessa, jossa tarkastettava terveystodistus osoittautuu esimerkiksi väärennetyksi taikka se ei muuten täytä säädettyjä vaatimuksia. Tullin näkemys on, että tällaisessa tilanteessa toimivaltainen viranomainen voi ottaa terveystodistuksen haltuun ja luovuttaa sen edelleen terveysviranomaisille sekä ohjata väärin todistuksen esittänyt henkilö terveysviranomaisten luokse. Jos todistus tulisi kuitenkin tallettaa johonkin tiettyyn paikkaan taikka jopa palauttaa maahan saapuvalle henkilölle, niin tästäkin olisi hyvä olla maininta HE:n perusteluissa.

Virka-apuun liittyvistä kustannuksista Tulli tuo esiin sen, että valtiovarainministeriön asetuksessa Tullin suoritteiden maksullisuudesta (1280/2018) ei ole säädetty virka-apua maksulliseksi suoritteeksi. Tullin suorittamasta virka-avusta ei siten aiheudu kustannuksia virka-apua pyytävälle viranomaiselle. Tulli joutuu arvioimaan virka-apua kuitenkin aina niistä lähtökohdista, että Tulli pystyy suoriutumaan omista tärkeistä tehtävistä. Virka-apupyynnöt olisi siten hyvä koordinoita, jotta välttään päällekkäisiltä virka-apupyynnöiltä ja samaan tehtävään ei pyydetä useammalta taholta toisistaan tietämättä resurssipyynnöitä. Myös virka-apua vastaanottavien tahojen tulisi koordinoita virka-apuna saatavat resurssit, jotta samoja resursseja ei ohjata useammalle eri pyytäjälle samaan aikaan taikka eri pyyntöjen johdosta samaan paikkaan ei ohjata useampia resursseja. Virka-apua pyydetessä tulee siis huolehtia resurssien tehokkaasta kohdentamisesta. Tullissa virka-apupyyntöjen käsittely tullaan keskittämään ainakin alkuvaiheessa.

Ovatko toimenpiteet riittäviä matkailun terveysturvallisuuden takaamiseksi?

-

Ovatko ehdotetut toimenpiteet välttämättömiä tartuntataudin leviämisen estämiseksi Suomessa ja terveysturvallisuuden lisäämiseksi rajat ylittävässä liikenteessä?

-

- Mille rajanylityspisteille terveydenhuollon henkilökuntaa on resursoitu? (nimet)
- Millä aikavälillä terveysviranomaisia on em. rajanylityspisteillä paikalla tällä hetkellä? (tuntia/vrk)
- Kuinka paljon terveydenhuollon henkilöresurssia rajanylityspisteille oli huhtikuussa 2021 resursoitu henkilötötyvuosina?

-

Miltä toimenpide-ehdotukset vaikuttavat Suomen terveydenhuollon kapasiteetin riittävyyden näkökulmasta?

-

Mitä mahdollisuuksia ja ratkaisuvaihtoja on käytettävissä organisaatiossanne tai alueellanne ehdotettujen säännösten toimeenpanoon liittyen?

-

Onko esityksessä määritelty tarkoituksenmukaisesti ja perustellusti ne henkilöryhmät, joihin väliaikaisia säännöksiä ei sovellettaisi?

-

Vainikka Sami
Tulli.fi - Tulli / Valvontaosasto